

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE
CBU-SBED, 2019, 6(4):227.233

Gençlik ve Spor Merkezinde Düzenlenen Kurslara Katılan Gençlerin Fair-Play Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Nedim Burak Yıldırım^{1*}, Kemal Göral²

¹ İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir, Türkiye

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla, Türkiye
email: nedimburakyildirim@hotmail.com, kgoral1980@yahoo.com

Orcid: 0000-0002-6958-1048

Orcid: 0000-0001-8030-2276

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Sorumlu Yazar: Nedim Burak Yıldırım

Gönderim Tarihi / Received: 24.05.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 03.12.2019

DOI: 10.34087/cbusbed.569863

Öz

Amaç: Bu araştırmanın amacı, gençlik ve spor merkezlerinde çeşitli branşlarda düzenlenen kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

Materyal ve Metod: Araştırmada genel tarama modeli kullanılmış ve çalışmaya Samsun ilinde gençlik ve spor merkezlerinde açılan kurslara katılan 137 kadın ve 313 erkek olmak üzere toplam 450 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 19.38 ± 1.59 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin fair-play davranışlarını tespit etmek için Mirzeoğlu (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Beden Eğitimi Fair-Play ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 18.00 paket programında kayıt altına alınmıştır. Ölçeğin katılımcı gruba uygunluğunu test etmek için AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgulara göre, kadınların haksız kazanma ve hile boyutlarındaki değerleri erkeklerden daha yüksek çıkarken, fair-play davranışlarının branşlara göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların öğrenim durumlarının, arkadaşça saygı boyutu dışında, fair-play davranışını değiştirmedeği belirlenmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, Gençlik ve spor merkezlerinde açılan kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarının toplam değerinin cinsiyetlere göre değişmediği, bireylerin anne ve baba eğitim durumlarının fair-play davranışında kısmen farklılıklar oluşturduğu, aylık gelirin ise fair-play davranışlarında farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Fair Play, Gençlik Ve Spor, Beden Eğitimi.

Abstract

Aim: The aim of this study is to investigate the fair play behaviors of individuals who attend courses in various branches in youth and sports centers in terms of various variables.

Material and Methods: General screening model was used in the research. The population of the study was comprised of individuals participating in the courses opened in youth and sports centers in Samsun province while the sample included 137 women and 313 male participants. The mean age of the participants was 19.38 ± 1.59 . In order to determine the fair-play behaviors of the participants, Physical Education Fair-Play scale which is adapted to Turkish by Mirzeoğlu (2015) was used. The data collected within the scope of the study were recorded in SPSS 18.00 package program. Confirmatory factor analysis was used in the AMOS program to test the suitability of the scale to the participant group.

Results: It was found that Fair-play behaviors did not differ according to the branches. It was determined that the educational level of the participants did not change the behavior of fair-play except for respect to friends.

Conclusion: Consequently, it was determined that the total value of fair play behaviors of the individuals participating in the courses opened in youth and sports centers did not change according to the genders.

Keywords: Fair Play, Youth And Sport, Physical Education.

1. Giriş

Fair play kavramı, müsabaka ve yarışmalarda sergilenen iyi ve kötü davranışlar için standart bir kavram olarak gelişmiştir. "Fair" kavramı, on ikinci yüzyılda tarafsızlık ve adalet olarak tanımlanırken, bu kavramın gelişiminin başlangıcı için, on beşinci yüzyılın ikinci

yarısında İngiliz şiirlerinde yer alan "Fayre Game" ve turnuvalarda oyun kuralları olarak uygulanan centilmenlik dışı davranış olarak tanımlanan "faoul play" ifadelerine götürülebilir. İlk zamanlarda ticaretle ilgili bir kavram olan "fair-play" in, daha sonra genel

olarak fırsat eşitliğini korumak, şövalyelik idealini göstermek anlamında Shekespeare'in "The Life and Death of King John" adlı eserinde geçtiği ve on sekizinci yüzyılda da spor diline giriş yaptığı görülmektedir [2, 4, 14].

Gençlerin ve çocukların spor ahlakının kurallarını bilmelerine rağmen, onu uygulamaya koymadaki eğilimleri çok azdır. Kanada'da yapılan bir çalışma, 11-17 yaş arası 1056 genç sporcunun %57'sinin bir rakibinin hatasında puan kazanmaktan, özellikle de bu puanlar onlar için ya da takımları için galibiyeti getirecekse, yararlanacaklarını doğrulamaktadır. %71'i eğer yarışı kaybetmelerine neden olacak riskteki hatayı işlemişse, görevliyi açıkça eleştireceklerini belirtmişlerdir [6]. Spor ortamında giderek sık görülmeye başlayan erdemsiz davranışlar, okullardaki beden eğitimi ve spor ortamını da etkilemiş, 1970lerden sonra beden eğitimi dersinin önemli faktörlerinden biri olan sosyalleştirme eğiliminin fair-play'e yönelik davranışları garanti altına alamadığı görülmüştür [15].

Gençlik ve spor merkezleri, bireylerin çeşitli branşlarda açılan kurslara katılarak sosyal ve sportif bir çevreye katılmalarını sağlamaktadır. Gençlik ve spor merkezleri bu yönüyle toplumsal gelişime katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla, sporda ahlaki davranışların yaygınlaşmasında, toplumun farklı kesimlerden bireyleri sportif ve sosyal bir ortamda toplayan gençlik ve spor merkezlerinin rolü büyüktür. Bu kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarının incelenmesi sporda ahlaki davranışların toplum içerisinde yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı gençlik ve spor merkezlerinde çeşitli branşlarda düzenlenen kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

2. Materyal ve Metot

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 19.04.2018 tarihli 56 sayılı kararla uygun bulunmuştur (protokol no: 180010).

Araştırmaya, Samsun ilinde gençlik ve spor merkezlerinde açılan kurslara katılan 137 kadın ve 313 erkek olmak üzere, yaş ortalaması 19.38±1.59 olan toplam 450 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan bireyler, yüzme (n=100), tenis (n=50), futbol (n=100), güreş (n=100), voleybol (n=50) ve basketbol (n=50) branşlarında yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada bireylerin demografik değişkenlerine ilişkin bilgileri tespit etmek için araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Beden Eğitimi Fair-Play Ölçeği: Araştırmaya katılan bireylerin fair-play davranışlarını tespit etmek için Mirzeoğlu (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Beden

Eğitimi Fair-Play ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin takım arkadaşlarına saygı, geleneklere saygı, haksız kazanma ve hile olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek maddeleri 1-5 arasında puanlanmaktadır. Orijinal ölçeğe ilişkin iç tutarlılık katsayısı. 65 olarak bulunurken bu çalışmada alfa katsayısı. 67'dir. .60 üzerinden alfa katsayıları kabul edilebilir düzeydedir (Nunnally ve Bernstein, 1994). Bu çalışmada, ölçeğin katılımcı gruba uygun olup olmadığını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, ölçeğin uyum indeksleri iyi düzeyde çıkmıştır ($\chi^2=179.31$, $df=82$, $\chi^2/df=2.18$, $GFI=.95$, $AGFI=.92$, $TLI=.96$, $CFI=.97$, $SRMR=0.04$, $RMSEA=0.05$) (Hu ve Bentler, 1998).

Verilerin analizi: Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 18.00 paket programında kayıt altına alınmıştır. Ölçeğin katılımcı gruba uygunluğunu test etmek için AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin analizler için yüzde ve frekans analizleri, iki değişken arasındaki analizler için bağımsız t test, ikiden fazla değişken arasındaki farklılıkların belirlenmesinde one-way ANOVA, farklılığın hangi grup/gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için ise Tukey HSD analizleri yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, bu bölümde tablolar ve grafikler şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	137	30.4
	Erkek	313	69.6
Branş	Yüzme	100	22.2
	Tenis	50	11.1
	Futbol	100	22.2
	Güreş	100	22.2
	Voleybol	50	11.1
	Basketbol	50	11.1
Öğrenim Durumu	Lise	399	88.7
	Üniversite	51	11.3
Baba öğrenim durumu	İlkokul	75	16.7
	Ortaokul	165	36.7
	Lise	133	29.6
	Üniversite	67	14.9
	Yüksek lisans	10	2.2
Anne öğrenim durumu	İlkokul	151	33.6
	Ortaokul	175	38.9
	Lise	80	17.8
	Üniversite	39	8.7
	Yüksek lisans	5	1.1
Aylık Gelir	0 - 1500	84	18.7
	1500 - 3000	215	47.8
	3000 - 5000	103	22.9
	5000 ve üzeri	48	10.7

Araştırmaya katılan bireylerin %30.4'ü kadın (n=137), (n=50), %11.1'i voleybol (n=50) branşlarından %69.6'sı erkektir (n=313). Katılımcıların %22.2'si yüzme (n=100), %11.1'i tenis (n=50), %22.2'si futbol (n=100), %22.2'si güreş (n=100), %11.1'i basketbol

Tablo 2. Fair-Play davranışlarının cinsiyet açısından farklılıkları

	Cinsiyet	n	Art.Ort.	Std. Sapma	t	p
Arkadaşa Saygı	Kadın	137	6.78	2.97	-1.983	.05
	Erkek	313	7.36	2.86		
Geleneklere Saygı	Kadın	137	8.29	4.51	-1.931	.05
	Erkek	313	9.17	4.46		
Haksız Kazanma	Kadın	137	17.40	3.48	2.041	.04*
	Erkek	313	16.58	4.10		
Hile	Kadın	137	14.56	1.66	3.630	.00*
	Erkek	313	13.57	2.99		
Fair Play	Kadın	137	11.76	1.66	.468	.64
	Erkek	313	11.67	2.99		

Tablo 2'de fair play davranışlarının cinsiyetler arasındaki analizleri verilmiştir. Buna göre, arkadaşça saygı ve geleneklere saygı alt boyutlarında cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık tespit edilemezken, haksız kazanma ve hile alt boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir

($p < 0.05$). Kadınların haksız kazanma ve hile boyutlarındaki değerleri erkeklerden daha yüksek çıkmıştır. Toplam fair-play puanlarında ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 3. Fair-Play davranışlarının branşlara göre değişimi

		N	Art.Ort.	Std.Sapma	F	P
Arkadaşa Saygı	Yüzme	100	7.21	2.86	2.101	.064
	Tenis	50	7.32	3.32		
	Futbol	100	6.83	2.71		
	Güreş	100	7.91	2.95		
	Voleybol	50	6.88	3.12		
	Basketbol	50	6.60	2.41		
Geleneklere Saygı	Yüzme	100	8.53	4.32	2.003	.077
	Tenis	50	8.28	4.19		
	Futbol	100	9.34	4.61		
	Güreş	100	9.38	4.37		
	Voleybol	50	9.80	5.19		
	Basketbol	50	7.60	4.13		
Haksız Kazanma	Yüzme	100	17.29	3.95	1.618	.154
	Tenis	50	16.32	3.83		
	Futbol	100	16.50	4.04		
	Güreş	100	16.30	4.13		
	Voleybol	50	17.32	3.40		
	Basketbol	50	17.72	3.76		
Hile	Yüzme	100	14.13	2.35	1.890	.095
	Tenis	50	14.08	2.46		
	Futbol	100	13.74	2.88		
	Güreş	100	13.24	3.11		
	Voleybol	50	14.18	2.59		
	Basketbol	50	14.38	2.22		
Fair Play	Yüzme	100	11.79	1.61	.635	.673
	Tenis	50	11.50	1.67		
	Futbol	100	11.60	1.86		
	Güreş	100	11.70	2.04		
	Voleybol	50	12.04	2.04		
	Basketbol	50	11.57	1.48		

Tablo 3'te fair-play davranışlarının branşlara göre bireylerin fair-play davranışlarının branşlara göre değişimi verilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4. Fair-Play davranışlarının eğitim durumuna göre değişimi

	Öğrenim Durumu	N	Art.Ort.	Std.Sapma	T	P
Arkadaşa Saygı	Lise	399	7.07	2.77	-2.382	.018*
	Üniversite	51	8.09	3.68		
Geleneklere Saygı	Lise	399	8.91	4.50	.078	.938
	Üniversite	51	8.86	4.43		
Haksız Kazanma	Lise	399	16.85	3.83	.216	.829
	Üniversite	51	16.72	4.71		
Hile	Lise	399	13.93	2.51	1.464	.144
	Üniversite	51	13.35	3.82		
Fair Play	Lise	399	11.69	1.77	-.240	.810
	Üniversite	51	11.75	2.12		

* P<0.05

Tablo 4'te fair play davranışlarının öğrenim durumuna göre değişimi gösterilmiştir. Katılımcıların öğrenim durumlarının, arkadaş

saygı boyutu dışında, fair-play davranışını değiştirmedigi belirlenmiştir. Arkadaşa saygı alt boyutunda lise mezunlarının anlamlı düzeyde daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür (p<0.05).

Tablo 5. Fair-Play davranışlarının katılımcının baba eğitim durumuna göre değişimi

	Değişkenler	N	Art.Ort.	Std.Sapma	F	Post Hoc	P
Arkadaşa Saygı	1-İlkokul	151	3.17	.42	4.752	5>1,2,3	.001*
	2-Ortaokul	175	3.11	.52			
	3-Lise	80	3.00	.49			
	4-Üniversite	39	3.13	.48			
	5-Yüksek Lisans	5	3.21	.25			
Geleneklere Saygı	1-İlkokul	151	3.17	.42	.507	-	.730
	2-Ortaokul	175	3.11	.52			
	3-Lise	80	3.00	.49			
	4-Üniversite	39	3.13	.48			
	5-Yüksek Lisans	5	3.21	.25			
Haksız Kazanma	1-İlkokul	151	3.17	.42	1.141	-	.337
	2-Ortaokul	175	3.11	.52			
	3-Lise	80	3.00	.49			
	4-Üniversite	39	3.13	.48			
	5-Yüksek Lisans	5	3.21	.25			
Hile	1-İlkokul	151	3.17	.42	2.245	-	.063
	2-Ortaokul	175	3.11	.52			
	3-Lise	80	3.00	.49			
	4-Üniversite	39	3.13	.48			
	5-Yüksek Lisans	5	3.21	.25			
Fair Play	1-İlkokul	151	11.84	1.35	.438	-	.781
	2-Ortaokul	175	11.66	1.84			
	3-Lise	80	11.62	1.90			
	4-Üniversite	39	11.70	2.10			
	5-Yüksek Lisans	5	12.27	1.13			

* P<0.05

Tablo 5'te fair-play davranışlarının katılımcının baba eğitim durumuna göre değişimi verilmiştir. Arkadaşa saygı boyutu dışındaki alt boyutlar ile toplam fair play puanlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır (p>0.05). Arkadaşa saygı alt boyutunda babası yüksek lisans mezunu olan bireylerin puanları ilkök, ortaokul, lise mezunu olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir (p<0.05).

Tablo 6'da Fair Play davranışlarının katılımcının anne eğitim durumuna göre değişimi verilmiştir. arkadaş saygı ve hile boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilirken (p<0.05), geleneklere saygı ve haksız kazanma boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık

bulunamamıştır (p>0.05). Arkadaşa saygı alt boyutunda annesi yüksek lisans yapan bireylerin puanı ilkök ve ortaokuldan mezun olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek bulunurken, hile alt boyutunda annesi yüksek lisans mezunu olan bireylerin puanları ilkök, lise mezunu olanların puanları ilkök mezunlarından daha düşüktür.

Tablo 7'de katılımcıların aylık gelirlerine göre fair play davranışlarının değişimi verilmiştir. Fair play davranışı alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (p>0.05).

Tablo 6. Fair-Play davranışlarının katılımcının anne eğitim durumuna göre değişimi

	Değişkenler	N	Art.Ort.	Std.Sapma	F	Post Hoc	P
Arkadaşa Saygı	1-İlkokul	151	6.87	2.77	2.898	5>1,2	.030*
	2-Ortaokul	175	7.17	2.74			
	3-Lise	80	7.37	3.28			
	4-Üniversite	39	7.61	2.76			
	5-Yüksek Lisans	5	10.80	5.01			
Geleneklere Saygı	1-İlkokul	151	9.12	4.59	.230		.921
	2-Ortaokul	175	8.90	4.48			
	3-Lise	80	8.62	4.61			
	4-Üniversite	39	8.58	3.99			
	5-Yüksek Lisans	5	9.40	5.07			
Haksız Kazanma	1-İlkokul	151	17.31	3.49	1.585		.177
	2-Ortaokul	175	16.86	4.03			
	3-Lise	80	15.95	4.55			
	4-Üniversite	39	16.71	3.59			
	5-Yüksek Lisans	5	16.60	4.56			
Hile	1-İlkokul	151	14.32	1.96	3.593	1>3,5	.007*
	2-Ortaokul	175	13.82	2.62			
	3-Lise	80	13.17	3.82			
	4-Üniversite	39	14.07	2.19			
	5-Yüksek Lisans	5	11.40	3.57			
Fair Play	1-İlkokul	151	11.90	1.58	.438	-	.781
	2-Ortaokul	175	11.69	1.97			
	3-Lise	80	11.28	1.84			
	4-Üniversite	39	11.75	1.82			
	5-Yüksek Lisans	5	12.05	.97			

* P<0.05

Tablo 7. Katılımcıların aylık gelirlerine göre fair-play davranışlarının değişimi

		N	Art.Ort.	Std.Sapma	F	P
Arkadaşa Saygı	0 - 1500	84	7.11	2.88	1.748	.156
	1500 - 3000	215	6.94	2.73		
	3000 - 5000	103	7.39	3.09		
	5000 Ve Üzeri	48	7.93	3.24		
Geleneklere Saygı	0 - 1500	84	9.14	4.13	.534	.659
	1500 - 3000	215	8.65	4.53		
	3000 - 5000	103	9.01	4.96		
	5000 Ve Üzeri	48	9.41	3.86		
Haksız Kazanma	0 - 1500	84	17.40	3.24	1.469	.222
	1500 - 3000	215	16.89	3.96		
	3000 - 5000	103	16.21	4.54		
	5000 Ve Üzeri	48	16.91	3.44		
Hile	0 - 1500	84	14.00	2.22	1.313	.269
	1500 - 3000	215	14.05	2.49		
	3000 - 5000	103	13.43	3.38		
	5000 Ve Üzeri	48	13.77	2.62		
Fair Play	0 - 1500	84	11.91	1.61	1.302	.273
	1500 - 3000	215	11.63	1.75		
	3000 - 5000	103	11.51	2.09		
	5000 Ve Üzeri	48	12.01	1.72		

Tablo 8'de demografik değişkenler ile fair-play davranışları arasındaki ilişki analize yer verilmiştir. Yaş ile arkadaş saygı alt boyutu arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur ($r=.113$, $p<0.05$). Cinsiyet ile haksız kazanma ($r=-.096$, $p<0.05$) ve hile ($r=-.169$, $p<0.01$) arasında negatif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Öğrenim durumu ile arkadaş saygı arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=.112$, $p<0.05$). Baba öğrenim durumu ile arkadaş saygı arasında pozitif yönlü ($r=.163$, $p<0.01$), hile ile negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-.114$, $p<0.05$).

Tablo 8. Demografik değişkenler ile fair-play davranışları arasındaki ilişki

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Yaş	1										
2. Cinsiyet	.073	1									
3. Öğrenim Durumu	.678**	-.038	1								
4. Baba Öğrenim Durumu	.097*	-.031	.166**	1							
5. Anne Öğrenim Durumu	.056	-.031	.133**	.593**	1						
6. Aile Aylık Gelir	.044	-.093*	.119*	.436**	.411**	1					
7. Arkadaşa Saygı	.113*	.091	.112*	.163**	.117*	.086	1				
8. Geleneklere Saygı	.006	.091	-.004	.040	-.037	.023	.326**	1			
9. Haksız Kazanma	.062	-.096*	-.010	-.096*	-.090	-.067	-.104*	-.273**	1		
10. Hile	-.041	-.169**	-.069	-.114*	-.122**	-.061	-.191**	-.184**	.573**	1	
11. Fair Play	.067	-.022	.011	-.005	-.070	-.010	.475**	.534**	.545**	.492**	1

Anne öğrenim durumu ile arkadaşına saygı arasında pozitif yönlü ($r=.117$, $p<0.05$), hile ile negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-.122$, $p<0.01$).

4. Tartışma- Sonuç

Bu araştırma, gençlik ve spor merkezlerinde çeşitli branşlarda düzenlenen kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, arkadaşına saygı ve geleneklere saygı alt boyutlarında cinsiyetler arasında herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmazken, haksız kazanma ve hile alt boyutlarında ise cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Koç ve Güllü (2017) lise öğrencilerinde sportmenlik davranışlarını bazı değişkenlere göre inceledikleri çalışmada, sportmenlik davranışlarının cinsiyete ve spor türüne göre farklılaştığını bulmuşlardır. Gümüş ve diğerleri (2016) fair-play kavramı üzerine yaptıkları bir çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre sertliğe daha yatkın olduklarını, lisanslı öğrencilerin diğer öğrencilere göre oynadıkları takımın çıkarlarının söz konusu olduğunda fair-play kavramına daha az önem verdiğini tespit etmişlerdir. Esentürk ve arkadaşları (2015) bazı değişkenlere göre sportmenlik davranışlarını inceledikleri çalışmada, kız öğrencilerin puanlarında erkeklere oranla istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuşlardır.

Araştırmada, fair-play davranışlarının araştırmaya katılan bireylerin branş dağılımlarına göre farklılaşmadığı; katılımcıların öğrenim durumlarının, arkadaşına saygı alt boyutu dışında, fair-play davranışını değiştirmede görülürken, arkadaşına saygı alt boyutunda yüksek lisans mezunlarının daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Arkadaşına saygı boyutu dışındaki alt boyutlar ile toplam fair-play puanlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Arkadaşına saygı alt boyutunda babası yüksek lisans mezunu olan bireylerin puanları ilkökul, ortaokul, lise mezunu olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0.05$). Arkadaşına saygı ve hile boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), geleneklere saygı ve haksız kazanma boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Arkadaşına saygı alt boyutunda annesi yüksek lisans yapan bireylerin puanı, ilkökul ve ortaokuldan mezun olanlardan anlamlı düzeyde daha

yüksek bulunurken, hile alt boyutunda annesi yüksek lisans mezunu olan bireylerin puanları ilkökuldan, lise mezunu olanların puanları ise ilkökul mezunlarından daha düşük bulunmuştur. Katılımcıların aylık gelirlerine göre fair-play davranışlarının ise farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada, yaş ile arkadaşına saygı arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ile haksız kazanma ve hile arasında negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öğrenim durumu ile arkadaşına saygı arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Baba öğrenim durumu ile arkadaşına saygı arasında pozitif yönlü, hile ile negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne öğrenim durumu ile arkadaşına saygı arasında pozitif yönlü, hile ile negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir.

Akandere ve arkadaşları (2009) sporcuların spora yönelmesi ile maddi gelir sağlama ve düzenli gelir elde etme değişkenleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Sporcu başarısının ekonomik durumdan etkilendiği, spora başlamada yine gelir sağlama ve maddi kazanç elde etmenin önemli rol oynadığı tespit edilirken, katılımcıların spora uzun süre devam etmeleri, profesyonel anlamda spora katılmaları ve eğitim, sağlık, barınma ve beslenme gibi başarılı olduklarında kazandıkları iyi hayat şartları, sporda başarısız oldukları zaman kaybetme endişesi maddi kazanç elde etme seçeneğinin yüksek olmasına neden olduğu belirtilmiştir.

Cengiz, Titrek ve Akgün (2007) bir ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin, aile reisinin mesleğine, gelirine, taşınmaz mallarına, evin bulunduğu çevreyle aile üyelerinin yaşadığı sosyal çevreye, toplum içindeki sosyal statüleri ile anne ve babanın eğitim düzeyine göre belirlenmekte olduğunu vurgulamaktadırlar. Tel (2014), fair play üzerine yaptığı çalışmada, Türk toplum yaşantısında görülmekte olan birçok davranışın temelinde ahlaki değerlerin yattığını söylemenin mümkün olduğunu ve tüm yaşamda ahlaki değerlerin ön planda yer aldığını, bu değerlerin birçoğunun da günümüzde fair play olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir.

Yıldırım (2017) tarafından sporcuların fair-play anlayışları üzerine yapılan bir çalışmada, okul ve kulüp takımlarında oynayan sporcuların, müsabaka öncesi, sırası ve sonrasında fair-play'e uygun davranışları büyük ölçüde gerçekleştirdiklerine, iç veya dış etkilerden kaynaklı bazı durumlarda ise fair-play anlayışına uymayan davranışlarda bulduklarının belirlendiğine değinilmektedir. Zorba'da (2018), fair play davranışlarını incelemek amacıyla 187 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada, sporcularda bilinç oluşturma ve sporun etik değerleri ile ilgili gerekli yapısal değişiklikleri gerçekleştirebilmek için yapılan çalışmalar kapsamında, özellikle okul beden eğitimi dersleri ve okul dışı yarışmaların, sporcuların fair-play kavramına uygun davranışlar sergilemesi için bir ortam olarak kullanılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Sonuç olarak, araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle, katılımcıların öğrenim durumlarının, arkadaşça saygı boyutu dışında fair-play davranışını değiştirmedikleri, gençlik ve spor merkezlerinde açılan kurslara katılan bireylerin fair-play davranışlarının toplam değerlerinin cinsiyetlere göre değişmediği, bireylerin anne ve baba eğitim durumlarının fair-play davranışında kısmen farklılıklar oluşturduğu, aylık gelirin ise fair-play davranışlarında farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. Kaynaklar

1. Akandere, M., Baştuğ, G. ve Akdoğan, Z. (2009). Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 459-466.
2. Baumann, S. (1994). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul.
3. Cengiz, G., Titrek, O. ve Akgün, Ö. E. (2007). Affect of school related factors in the student's choices of the high school. *Journal of Human Sciences*, 4(1), 1-22.
4. Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm* (1 Baskı.). İstanbul. Sarmal Yayınevi, 151.
5. Esentürk, O.K., İlhan, E.L., & Çelik, O.B. (2015). Examination Of High School Students' Sportsmanlike Conducts in Physical Education Lessons According to Some Variability. *Science, Movement And Health*, 15(2), 627-634.
6. Godin, G. (1994). *L'esprit Sportif Ça Compte*. 6e edition, Canada: Yvan Lépine.
7. Gümüş, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, Ö.F., Doğanay, G., ve Kurtipek, S. (2016). *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(Special Issue 2), 430-438.
8. Hu, L.T., & Bentler, P.M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to under parameterized model misspecification. *Psychological methods*, 3(4), 424-453.
9. Koç, Y. ve Güllü, M. (2017). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spormetre*, 15(1), 19-30.
10. Mirzeoğlu, N. (2015). The validity and reliability of Turkish version of fair play questionnaire in Physical Education (FPQ-PE) and an implementation. *Educational Research and Reviews*, 10(17), 2469-2480.
11. Nunnally, J., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
12. Tel, M. (2014). Türk toplum yaşantısında fair-play. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2 (Specia Issue 1), 694-704.
13. Tucker, L.W. & Parks, J.B. (2001). Effects of gender and sport type on intercollegiate athletes perceptions of the legitimacy of aggressive behaviors in sport. *Sociology of sport journal*, 18 (4), 403-413.
14. Yıldırım, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
15. Yıldırım, İ. (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 3-16.
16. Yıldırım, M. (2017). Üniversitelerde Okul ve Kulüp Takımlarında Oynayan Sporcuların Sporda Fair-Play Anlayışlarının Belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği). *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-15.
17. Zorba, E. (2018). Fair Play Behavior in Futsal: Study in High School Students. *Universal Journal of Educational Research* 6(7), 1449-1453.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Atıf-Gayriticari4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

